

podhladitev, kar dokazuje, da je večino poškodb zaradi mraza možno preprečiti z ustreznimi ukrepi. Mednje sodijo:

- Zaščita pred mrazom (oblačila, obutev, hidracija...). Bistvena je dobra zaščita pred ohlajanjem celega telesa, ne le najbolj izpostavljenih delov.
- Preprečitev mehanskih ovir krvnega obtoka (pretesna oblačila, čevlji, jermeni derez...).
- Opustitev kajenja zaradi škodljivega delovanja nikotina na krvne žile.
- Prepoved alkohola, ki sicer širi žile, zaradi drugih njegovih učinkov pa pogosto prihaja do zmrzlin in podhladitev.
- Duševna pripravljenost. Z nekaterimi tehnika-

mi, na primer z avtogenim treningom in nekaterimi vrstami meditacije, je mogoče celo vplivati na periferni krvni obtok.

- Poznavanje nevarnosti (izkušenos, previdnost...).
  - Predvidevanje ogroženosti (vremenska napoved...).
  - Obvadovanje ukrepov prve pomoči.
  - Hitro in pravilno posredovanje zdravstvene službe.
- Opisana navodila za ukrepanje na terenu predstavljajo tudi doktrino Zdravniške podkomisije pri Gorski reševalni službi Slovenije. Seznam literature (pretežno v angleščini) je na voljo pri avtorju.

POMISLIMO NA ZAČETKU. KAKŠEN UTEGNE BITI KONEC!

OZADJA STATISTIKE NESREČ

BORIS MLEKUŽ

Na poteh v »nekoristni svet« gora so gornike, ki so tjakaj zahajali in kajpak še zahajajo bolj ali manj organizirano, žal vseskozi spremljale tudi nezgode. V tem in prejšnjem stoletju je v slovenskih gorah izgubilo življenje več kot 800 alpinistov, planincev, gornikov, smučarjev, turistov ali zgolj naključnih obiskovalcev. Analize nezgod nam kažejo, da so se pripetile ali zgodile predvsem iz subjektivnih vzrokov, se pravi, da so bili povzročitelji poškodovani ali umrli planinci sami.

Ob velikem razmahu planinstva v zadnjih letih marsikdo celo meni, da je čisto naravno, češ, čim več planincev in plezalcev pa turnih smučarjev, tem več nezgod in nesreč. Morda drži, da je to povsem naravno, nujno pa še zdaleč ni. Manj lahkomičnosti in predrznosti, več previdnosti in tehnične izurjenosti, pa se bodo zelo zmanjšale subjektivne in objektivne nevarnosti v gorah, s tem pa številni vzroki za bolj ali manj tragične posledice.

STATISTIKA IZ BOVCA IN TOLMINA

Tudi v letošnjih avgustovskih dnevih, ko je bila planinska sezona na višku, so, žal, morali gorski reševalci vse prepogosto hiteti v gore pomagat tistim, ki so zašli v stisko ali se jim je kaj hudega pripetilo.

Da bi bilo teh poti gorskih reševalcev navzgor v bodoče čim manj, kar bi tudi pomenilo, da hribovci vse več sami prispevajo k varnemu in srečnemu doživljanju gora, si kot skromen prispevek k »samoizobraževanju« planincev pogledimo nekaj tujih izkušenj, ki so dragocena šola. Iz poročil o gorskih nesrečah (ki so vir prenekaterih slabih in dobrih izkušenj) postaj GRS na »sončni strani Julijskih Alp«, iz Bovca

in Tolmina, smo za ta prispevek podrobneje obdelali prav nezgode z vrha planinske sezone — julija in avgusta.

Reševalci omenjenih dveh postaj GRS so pred tremi leti v juliju in avgustu posredovali v petih reševalnih in eni iskalni akciji v gorah. Za dva planinca je pomoč prišla, žal, prepozno in sta v gorah umrla. V dveh primerih je poškodovanca v dolino prinesel helikopter, tako da se je zanju nesreča v gorah bolj ali manj srečno iztekla. Pogrešanega, ki se ni pravočasno vrnil domov z gora, je zadržalo dan dlje v gorah slabo vreme in je sam varno sestopil v dolino. V enem primeru pa se je vse srečno izteklo še pred prihodom reševalcev, ki so bili o težavah planincev sicer obveščeni, akcijo tudi pričeli, a kasneje prekinili.

Ti skopi podatki nam najbrž ne povedo kaj dosti, a če si nezgode nekoliko pobliže ogledamo in ocenimo, šele vidimo, kako gorniki sami izzivajo usodo ali — trše povedano — drvijo v nesrečo. Poglejmo si samo tri primere med omenjenimi šestimi nezgodami!

DOJENČEK NA PLEZALNI POTI

V hudi avgustovski vročini se je z Vršiča na zelo zahtevno planinsko turo čez Prisojnik in Mlinarsko sedlo na Razor in do Pogačnikovega doma s prijateljem podal mlajši moški, sicer kronični srčni bolnik. Slabosti pod Zadnjim Prisojnikom na Mlinarskem sedlu je sledil hud srčni napad, ki se je končal s smrtjo. Reševalci so v nočni reševalni akciji prenesli truplo mrtvega v dolino ter pomagali varno sestopiti psihično in fizično povsem izčrpanemu prijatelju mrtvega planinca, ki je bil vseskozi ob ponesrečencu.

Zakaj zahajajo v gore bolniki? Ali je to res nuja? Zakaj planinci pri izbiri svojih ciljev in poti vse premalo ali pa sploh ne upoštevajo svojega zdravlja, fizične in psihične pripravljenosti?

V strmih travnatih vesinah severnega ostenja ljubkega Lemeža, ki tako nedolžno ždi nad Krnskimi jezerom, je ugasnilo življenje mladega gornika, ki se je na goro podal sam. Nikoli ne bomo zvedeli, kako in kaj se je zgodilo. Morda okrušen oprimek, zdrs na mokri travi, nevihta, morda kamen z višine — lahko samo ugibamo. Skoraj štirinajst dni po tistem, ko je odšel od doma, je mrtvega na meliščih pod severno steno Lemeža našel lovec na obhodu lovišča.

Kolikokrat se je izzivalno vabeče samotno doživljanje gora končalo tako tragično? Kaj gornike žene v samohodstvo? Zakaj sam v gore?

Julijsko nedeljo okoli opoldneva se je sedemčlanska družina namenila na Krn z drežniške strani. Za vzpon so si izbrali najzahtevnejšo pot — zavarovano plezalno pot »Silva Korena«. Poleg obeh staršev so bili v skupini še otroci, stari od šest mesecev do šest let. Da, prav ste prebrali, šest mesecev — ni tiskarski škrat! Omenjena pot terja že od zrelega planinca obilo fizične in psihične vzdržljivosti, kaj šele od otrok v najnežnejših letih. Za nameček je začelo še deževati, temperatura je padla, bližala se je noč. Do mraka je očetu z dvema otrokoma uspelo priti iz zahodnega ostenja Krna do Gomiščkovega zavetišča pod vrhom Krna, od koder so poklicali na pomoč GRS. Oče se je vrnil do matere in ostalih otrok na poti in skupno so do trde teme, premočeni in premrazeni, prispeli v zavetišče. Reševalno akcijo so prekinili. Vse se je srečno izteklo, brez posledic.

Kaj je družino z dojenčkom gnalo v visokogorje? Toda če so že želeli na Krn, čemu so si izbrali sredi dneva najzahtevnejšo pot? Kako bi se lahko vse skupaj končalo? Sreča! Gora tokrat res ni hotela!

VSESTRANSKE PRIPRAVE NA TURO

Takšna so torej ozadja skopih statističnih poročil o gorskih nesrečah.

Poskušajte odgovoriti na zastavljena vprašanja ob koncu zgodbe! Videli boste, da se boste z odgovorom vrnili, našli vzrok za nezgodo pri človeku, gorniku, planincu ali turistu, kot ga pač želite imenovati. Zatorej na poti med gorske vršace ničesar ne storite brez premisleka, pretehtajte vsak korak in že na začetku poti pomislite na to, kakšen utegne biti konec, če se v gore odpravimo nepripravljene. Vsestranska priprava na gorsko turo doma, v dolini, pomeni varno in preudarno doseči željeni cilj, vrh gore ali rob stene.

Nekaterim gore pomenijo vrnitev v prvobitnost narave, doživljanje mehke in krutosti gorske prirode, drugi v gorah najdejo estetske in kulturne cilje, tretjim so gore zgolj športni cilj — pa še mnogokaj bi se našlo.

Saj gremo v gore zaradi tega, ali ne? Saj ne gremo tja gor zato, da se nam tam kaj tragičnega zgodi!

Gornik iz zlate dobe odkrivanja gora je zapisal: »Nobeni gori, naj bo še tako čudovita in zaželela, ne velja žrtvovati človeškega življenja.«

JAMARJI SO ODKRILI GIGANTSKO BREZNO V SAVINJSKIH ALPAH

MOLIČKA PEČ JE VOTLA

MILAN PODPEČAN

Slovenija, klasična dežela krasa, ki je po vsem svetu postala znana prav po nenavadnih kraških pojavih in po prvih opisanih podzemskih kraških jamah, je vrsto povojnih let močno zaostala za jamarsko dejavnostjo konkurentov iz širokega sveta, zadnja leta pa je — enako kot slovenski alpinizem že vsaj dve desetletji — spet v vrhu svetovnega jamarskega dogajanja. Potem ko so jamarji na kraških podih Rombona in Kanina, v Julijskih Alpah torej, našli prvo in nato še dve brezni, globoka več kot tisoč metrov, od katerih sega najgloblja več kot 1300 metrov pod zemeljsko površje, je enako velik met zdaj uspel štajerskim jamarjem: v začetku letošnjega septembra je raziskovalcem jamarškega društva Siga iz Velenja v kraškem jamskem sistemu Molička peč v Savinjskih Alpah uspelo prodreti več kot tisoč metrov globoko.

OŽINA V GLOBINI 684 METROV

Štajerski jamarji so tam začeli raziskovati že jeseni leta 1991, ko so člani jamarskega kluba Podlasica iz Topolšice našli vhod v Zadnikovo brezno. Pol leta pozneje, spomladi leta 1992, so jamarji iz jamarskega društva Siga iz Velenja nedaleč od tod, po tlorisu le kakšnih sto metrov daleč, našli vhod v brezno, ki so ga imenovali Ledena devica.

Raziskovanja so v obih breznihih potem potekala izredno intenzivno, kajti jamarji so glede na svoje meritve in potek rovov pričakovali, da sta obe brezni med seboj povezani. Dne 29. novembra 1992 so jamarji v globini 630 metrov vendarle dočakali to, kar so pričakovali že od globine 395 metrov, ko sta se obe brezni močno približali, kar pa je bilo seveda videti samo iz skrbnih meritv in načrtov: obe brezni sta se v jamski globini združili v eno.